

**Регулаторна агенција за
електронске комуникације и поштанске услуге,
Палмотићева 2, 11000 Београд**

ПРЕДМЕТ: Поводом вашег позива позива стручној и широј јавности да у оквиру јавних консултација да своје мишљење о нацрту Правилника о начину коришћења радио станица од стране радио-аматера, достављам вам своје мишљење.

Опште примедбе:

У тексту су употребљени изрази радио аматер, радио станица и слични који нису написани у складу са Правописом српског језика - треба радио-аматер, радио-станица и слично. Требало би и целом тексту унети такве исправке.

Члан 2.

У дефиницији појмова се свугде користи аматерски у смислу који се односи на радио-аматере. Требало би уместо израза аматерски заиста и користити израз радио-аматерски јер се овај правилник односи на радио-аматере, а појам радио-аматер је звање дефинисано управо овим Правилником.

На пример:

Стоји Аматерска служба а треба Радио-аматерска служба

Стоји Аматерска радио-станица а треба Радио-аматерска станица

Радио-аматерске организације

Дефиниција радио-аматерске организације није довољно прецизна. Наиме, не постоји никаква јасна одредба шта се сматра радио-аматерском организацијом тако да остаје да се организаија сама тако декларише или стави радио-аматерску назнаку у назив.

Такође у номенклатури делатности не постоји посебно дефинисана радио-аматерска делатност.

У пракси, радио-аматерске организације су регистроване под разним шифрама делатности и једино што их дефинише да су радио-клубови су називи. То значи да било ко може да региструје неку организацију и назове је радио-клубом, а да се у ствари уопште и не бави радио-аматеризмом и чак и не мора да има радио-аматере за чланове..

Добро би било да овај правилник на неки начин дефинише радио-аматерску организацију. С обзиром да су то све удружења грађана, може се применити исти принцип као у дефиницији удружења грађана и одредити да се радио-аматерском организацијом сматра оно удружење које

се у свом Статуу тако декларише и има најмање три лиценцирана радио-аматера или радио-аматерске организације као осниваче или чланове. Тиме би био дефинисан бар минималан критеријум да се нека организација може сматрати радио-аматерском.

Врсте радио-аматерских организација

У дефиниција појма у члану 2. под бројем 20 као организације радио-аматера су дефинисани Савез радио-аматера Србије и савези радио аматера покрајина, радио аматерски клуб или друго удружење радио аматера.

Ако се већ дефинише по територијалном принципу, онда треба уврстити и регионалне савезе радио-аматера.

Са друге стране, Закон о удружењима не предвиђа удруживање по територијалном принципу и може се тумачити као супротност са тим законом да се у овом Правилнику уводи појам организација заснованих по територијалном принципу којима се дају посебна овлашћења, поготово ако се усваја само један територијални принцип, а не дозвољава исто за организације организоване по другим територијалним принципима.

Територијално организовање радио-аматера је заоставштина из ранијег периода Југославије када је заиста била таква потреба због великог број радио-аматера и великог простора на коме су деловали. Сада су и прописима у свему поништене територијалне одреднице међу радио-аматерима, чак се ни позивни знакови више не додељују по територијалном принципу.

Регистрација удружења

Закон о удружењима регистрацију удружења оставља само као могућност а не као обавезу. Удружење је правно гледано постојеће и ако није регистровано јер се удружење оснива усвајањем оснивачког акта на оснивачкој скупштини а може се само по потреби и регистровати.

Условљавање да радио-клубови буду регистрована удружења се лако може оспорити као неусклађено са Законом о удружењима грађана.

Кровна радио-аматерска организација

Међународним уређењем, а и унутар Србије, неопходно је да, у многим пословима и активностима, све радио-аматере у Србији представља једна кровна организација. До сада је ту улогу имао Савез радио-аматера Србије што је и природно, тако да треба то и конкретно дефинисати и овим Правилником.

Дигитална радио-аматерска станица

Дефиниција дигиталне радио-аматерске станице је широка. Пракса је показала да станице за пренос дигитализованог гласа треба да имају нешто другачији третман од осталих дигиталних станица. Оне у ствари раде исто као и аналогне репетиторске станице, само што користе дигиталне протоколе па их треба третирати као репетиторе.

Треба додати посебну дефиницију:

Радио-аматерска станица за дигитални пренос гласа је радио-аматерска примопредајна станица која аутоматски прима и предаје сигнале других аматерских радио станица у истом и/или другом радио-фреквенцијском опсегу користећи протоколе за дигитализовани пренос гласа;

У регулисању рада репетиторских станица треба придружити и Радио-аматерске станице за дигитални пренос гласа.

Радио-аматерска лиценца

У предлогу стоји за тачку 25: Радио аматерска лиценца је дозвола издата радио-аматеру од стране Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, на основу које стиче право да користи аматерску радио-станицу према условима из лиценце

Овде је проблем реч **дозвола** јер постоји други документ који се зове дозвола па оваква дефиниција прави забуну јер се може тумачити да се ради о истом документу. Треба променити то у, на пример, **документ** или **овлашћење**.

Члан 9.

Дефиниција репетитора

Предлогом је задржана ранија дефиниција репетитора за примарно и локално покривање. Пракса је показала да је ова подела недовољна.

У брдско-планинским подручјима локални репетитори, да би имали икакву функцију морају да се постављају на високе локације. То производи проблеме:

- због велике висине, покривање репетитора је велико, знатно веће од подручја коме су ти репетитори намењени и тиме настају проблеми преклапања фреквенција, како локалних, тако и примарних, репетитора. У уском фреквентном спектру предвиђеном за репетиторе тешко је ускладити фреквенције репетитора и често долази до непотребних међусобних ометања.

- због велике висине у подручјима са израженим рељефом, велики део циљаног подручја покривености се налази у сенци зрачења репетитора, било зато што се налазе превише ниско било зато што су заклоњени рељефом, тако да локални репетитори често не испуњавају своју основну функцију.

У пракси је потребно да се постављају две врсте локалних репетитора: локални репетитори који имају покривеност на малим подручјима али и локални репетитори који обезбеђују регионалну покривеност.

То би се омогућило ако би се садашњи локални репетитори редефинисали тако да поред ограничења снаге на 1 W имају и ограничење у домету, тако да покривају одређено насељено подручје или не више од на пример 10 км територије у полупречнику. То би се обезбедило постављањем локалних репетитора на ниске локације директно прилагођене покривању тих мањих простора.

Додатно би се увели регионални репетитори, чија би улога била да покрију већа локална, односно регионална подручја. Они би такође били ограничени на снагу од 1 W али би за њих било дозвољен постављање на локације које омогућују покривање већих локалних територија.

У координацији репетиторске мреже, приоритет би имали регионални репетитори а тек потом локални, чија би улога била да покрију оне просторе које регионални, због конфигурације терена не могу да покрију. Додатно би било дозвољено да се регионални и локални репетитори на одређеној територији могу умрежавати ради јединствене и свеобухватне покривености те територије.

Постављање репетитора

До сада је било регулисано да примарне репетиторе поставља само Савез а локалне Савез и радио-клубови. Овим садашњим предлогом је дозвољено да и примарне и локалне репетиторе постављају све организације радио-аматера.

Мислим да то није добро. Примарни репетитори, с обзиром на покривање и улогу у репетиторској мрежи треба да остану у искључивој надлежности Савеза радио-аматера Србије.

Члан 12.

Предвиђено је, као и што је до сада било, да се предајне радио станице за радио-гониометрисање користе се само у радио-фреквенцијским подопсезима 144 MHz и 3.5 MHz и са врстом емисије A1A.

Овде имамо проблема: у међународном Правилнику о такмичењима у радио-аматерској гониометрији ИАРУ (<http://www.iaru-r1.org/index.php/documents/func-startdown/297/>, прилог Rules_V2.8_B_2010.pdf) предвиђено је да се на 144 MHz за радио-аматерску гониометрију употребљава A2A модулација. То би требало да буде и у нашем Правилнику због усклађености са међународним приликама. Мислим да је очигледно какав проблем имамо је ако је у свету дозвољена A2A модулација а код нас A1A.

Предлажем да се члан 12. измени тако да гласи:

Радио-аматерске предајне радио станице за радио-гониометрисање користе се само у радио-фреквенцијским подопсезима 3.5 MHz са врстом емисије A1A и 144 MHz са врстом емисије A2A.

Члан 18.

Дефиниција позивног знака и знака идентификације је остала иста као и раније. Међутим, неопходно је да се дефиниција унеколико прошири у складу са праксом.

За дигиталне станице које служе за пренос података позивном знаку се могу додати прилози испред или иза позивног знака који означавају одређену намену те станице, или број станице у случају да исти власник лиценце постави више таквих станица користећи свој позивни знак.

Облик прилога зависи од протокола за комуникацију и не треба га унапред одређивати. Ово је већ устаљена међународна пракса која се и код нас примењује иако није дефинисана постојећим Правилником, па је стога потребно и формално је дефинисати кроз нови правилник.

Такође је потребно дозволити да се станице које имају исти основни позивни знак али различите додатке могу појављивати на истом опсегу и са истом врстом рада, јер је исто не само редовна појава у пракси него и неопходност.

Члан 28.

Овај члан гласи:

Емисије аматерских предајних станица за радио-гониометрисање идентификују се карактеристичним сигналом који се емитује помоћу међународног Морзеевог кода брзином телеграфисања од 10 до 60 карактера у минути и који се састоји од једне од следећих група слова или од групе слова и броја, и то: MOE, MOI, MOS, MOH, MO5, MO.

Требало би да се уклони навођење конкретне листе знакова јер у пракси има потребе да се користе и друге групе и тако се и користе. Умето тога треба назначити само да се користе група од три знака који могу бити слова или слова и бројеви тако да члан гласи овако:

Емисије аматерских предајних станица за радио-гониометрисање идентификују се карактеристичним сигналом који се емитује помоћу међународног Морзеевог кода брзином телеграфисања од 10 до 60 карактера у минути и који се састоји од групе од три знака који могу бити слова или слова и бројеви.

Члан 30.

Садржај радио-аматерских комуникација је ограничен само на радио-аматерске потребе.

Посебно је дефинисан рад радио-аматерске мреже за опасност за употребу у ванредним ситуацијама.

Међутим у међународној пракси радио-аматери обезбеђују радио-везу за потребе разних манифестација. Према постојећем Правилнику а и према овом предлогу такав рад није дозвољен а требало би га дозволити јер има двојаку функцију:

- овакав рад је веома сличан раду у условима ванредних ситуација (РМЗО) тако да је одличан начин да се у реалним условима врше тренинзи, практична обука и провера знања и стања радио-аматерске опреме која се иначе користи и за ванредне ситуације,

- са друге стране, овакав ангажман радио-аматере доприноси промоцији радио-аматера и упознавању јавности са њиховом улогом и местом у друштву.

Члан 31.

Овим чланом је регулисано да није дозвољено коришћење радио-фреквенцијских опсега намењених аматерској служби без поседовања радио аматерске лиценце. Тако је и у актуелном Правилнику.

Овде треба направити изузетак за рад без поседовања радио-аматерске лиценце у сврху обуке за радио-аматера. Треба дозволити да се кроз практичан рад на радио-станици врши обука, уз обавезан надзор лиценцираног радио-аматера.

Ова забрана веома лоше утиче на просечан квалитет лиценцираних радио-аматера јер они полажу испите само теоријског знања и врло често уопште немају никаквог практичног додира са радио-аматерским станицама и саобраћајем пре добијања лиценце.

Осим тога, чета је пракса у свету да радио-аматери сарађују са другим организацијама (Горска служба спасавања, Црвени крст, извиђачи, ватрогасци и слично) и учествују у заједничким манифестацијама где је циљ да се млади из тих организација упознају са радио-аматеризмом кроз практичан рад под надзором лиценцираних радио-аматера. Таква пракса постоји код нас иако је и важећим Правилником (а видимо и овим предлогом новог Правилника) то забрањено.

Члан 32.

У ставу 4 се одређује да се стручни испит за радио-аматера полаже по јединственом плану и програму који доноси Савез радио-аматера Србије.

Ниво знања потребног за све три класе је различит и веома је непрактично то одређивати јединственим планом и програмом. То би додатно било и компликовано за разумевање како за извођаче обука тако и за кандидате који треба да се припремају за полагање испита.

За сваку класу треба да постоји засебан план и програм који ће јасно одредити критеријуме знања за ту класу.

У члану 5 се одређује да полагање стручних испита за радио аматера организује и спроводи Савез радио-аматера Србије и савези радио аматера покрајина.

Испите треба да организује само Савез радио-аматера Србије. Разлог је уједначен начин спровођења испита и начина провере знања. Спровођење испита је одговоран посао који захева да овлашћено и одговорно лице као представник организатора присуствује и верификује одржане испите.

Поступак за избора таквих лица је такође одговоран. Савез радио-аматера Србије има радно тело, испитну комисију, која се тиме бави и нарочито води рачуна о ваљаности спровођења испита. У тој комисији су представници и из покрајинских савеза.

У супротном, уколико се одређује да поред Савеза радио-аматера Србије и друге организације могу да организују испите, нема никвог правног основа да се то ограничава само на покрајинске савезе, већ се то онда мора дозволити и другим организацијама радио-аматера. То наравно није

добро јер онемогућава да се организовање и спровођење испита врши одговорно и са уједначеним квалитетом и критеријумима. Због тога је најбоље да организацију испита врши само Савез радио-аматера Србије.

Чланови 34, 35 и 36.

Образац лиценце не предвиђа да садржи податке о СЕРТ лиценци за лиценце прве класе. За издавање СЕРТ лиценце је предвиђен посебан образац чланом 37.

Садржај националне лиценце и СЕРТ лиценце се разликује само у напомени да се ради о СЕРТ лиценци. Остали подаци су идентични. Стога има смисла да се то све стави на један документ.

Додатни разлог је што је СЕРТ лиценца потребна у иностранству и непрактично је носити и чувати тај документ као посебан, поготово у облику како је предвиђено: на обичном папиру у формату А4.

Национална лиценца је пластична картица величине кредитне картице и веома је практична за ношење и чување и много је практичније решење да на тој картици стоји и назнака о СЕРТ лиценци, него да се издаје посебан документ на папиру формата А4 који је лако оштетити.

Проблем је и што се према предлогу, радио-аматеру прави компликација да, ако планира пут у иностранство мора да додатно подноси захтев за издавање СЕРТ лиценце ако то није учинио раније. То је непотребно трошење времена и ограничавајући фактор јер се на издавање лиценце мора чекати. Ако се на националну лиценцу стави назнака о СЕРТ лиценци, нема потребе да се она посебно тражи и све је много једноставније.

Члан 33.

Издавање лиценце

Овим чланом је као и раније предвиђено да се издавањем лиценце додељује позивни знак. Међутим, то се односи само на радио-аматере. Организације радио-аматера такође имају позивне знакове али се њима не издају лиценце. Поред тога се у разним приликама издају и посебни позивни знакови.

У пракси се до сада позивни знак организацији радио-аматера додељивао издавањем прве дозволе за радио-аматерску станицу. Поступак је био необичан па је чудно да је остало тако и сада.

Боље је да се организацијама радио-аматера по сличном поступку за радио-аматере издаје лиценца, с тим да основ за лиценцу није доказ о положеном испиту јер то организација не може да има већ да основ буде доказ о томе да организација има у свом чланству најмање три лиценцирана радио-аматера.

Тако би се постигла једнообразност у поступку, а уједно би се направила јасна процедура за додељивање позивног знака организацији радио-аматера али и јасан критеријум за губљење лиценце, односно позивног знака, што до сада није постојало.

Додела позивног знака

У истом члану 33 је предвиђено да Савез даје потврду о додељеном позивном знаку. То је добра процедура која омогућава да се позивни знакови додељују по неким правилима и на контролисан начин. Међутим, сама процедура је мањкава.

Није дефинисано шта значи додела позивног знака. Шта се дешава ако Савез додели позивни знак и изда потврду али из неког разлога лиценца никад не буде издата? Шта се дешава са тим додељеним позивним знаком?

Додела позивног знака треба да буде временски орочена и Потврда треба да има ограничен рок трајања, после кога не важи. Уз захтев за издавање лиценце треба да се приложи само потврда која је важећа. Ако се захтев не поднесе у датом року и потврда постане неважећа то треба да значи да позивни знак више није додељен и да је потребно поново затражити његово додељивање али и да може бити додељен неком другом.

Одузимање лиценце

Члан 33 уводи и новину, могућност да се лиценца одузме, што је веома важна промена.

Само треба проширити дефиницију тиме да се радио-аматерским организацијама лиценца аутоматски одузима ако не испуњавају критеријум да у свом чланству имају најмање три лиценцирана радио-аматера.

Треба предвидети и обавезу радио-аматерским организацијама да Савезу радио-аматера Србије подносе годишњи извештај о чланству из кога се може видети колико имају лиценцираних радио-аматера у свом чланству, односно да такав извештај подносе најкасније 90 дана од смањења броја лиценцирана радио-аматера у свом чланству на мање од три.

Такође, Савез радио-аматера Србије треба да има обавезу за организације радио-аматера које престану да испуњавају критеријум за лиценцу (или не поднесу извештај о чланству) подноси обавештење РАТЕЛУ како би овај покренуо поступак за одузимање лиценце.

Зашто је ово важнмо? Зато што имамо неких радио-клубова који постоје само на папиру, немају чланова и не функционишу.

Враћање накнаде приликом одузимања лиценце

С обзиром да је уведена могућност одузимања лиценце, у пропису треба да стоји да се приликом одузимања лиценце не враћа плаћена накнада за издавање лиценце. Тиме ће се избећи сасвим извесни случајеви да ће неко коме буде одузета лиценца да тражи враћање накнаде само из беса и да би прави проблеме и компликације.

Специјални позивни знаци и знакови идентификације

Поред редовних позивних знакова који се додељују по лиценцама, издају се знакови идентификације за репетиторе и фарове али и специјални позивни знаци у посебним приликама.

Знакови идентификације се додељују уз дозволе што има смисла пошто се додељују за конкретне радио-станице.

Међутим, за специјалне позивне знаке не постоји јасно прописана процедура како се подноси захтев и како се и по ком основу додељују, нити постоји јасна евиденције тих позивних знакова. Ови знакови се у пракси додељују али по некој процедури која није дефинисана прописима.

Регистар лиценци

Члан 33 предвиђа и увођење регистра лиценци. Тај регистар, осим лиценци, треба да садржи и податке о свим издати позивним знаковима, укључујући и знакове идентификације додељене дозволама и специјалне позивне знакове.

Поред тога, регистар треба да буде доступан Савез радио-аматера Србије, у машински читљивом облику, како би Савез радио-аматера Србије могао да ваљано врши своју улогу доделе позивних знакова.

Регистар позивних знакова са статусом важења (не обавезно и са подацима о власницима) треба да буде и јавно доступан на начин који омогућава претрагу и преглед на начин који то омогућава и људима и рачунарима. Ово је важно, јер је препорука ИАРУ да свака национална организација радио-аматера обезбеди сервис који омогућава аутоматску проверу важећих позивних знакова. То је постало потребно због учестале појаве употребе знакова који нису важећи.

Члан 33. до 39.

Документација уз захтев

Предлог правилника предвиђа да се уз захтев за издавање лиценце, издавање ЦЕПТ лиценце, издавање HAREC сертификата и издавање дозволе за радио-станицу прилажу одређени документи.

Према Закону, РАТЕЛ нема право да захтева издавање докумената које може сам да прибави, тако да предлог Правилника треба изменити у смислу да се такви документу не морају али могу приложити, односно да је РАТЕЛ дужан да их прибави сам, ако нису приложени уз захтев.

Такође треба смањити непотребну документацију и не треба уз захтев тражити документе који су очигледно непотребни. Рецимо, уз захтев за издавање дозволе за радио-станицу нема никакве потребе да се прилаже потврда о додели позивног знака коју издаје Савез, па чак ни копија лиценце, већ је довољно само да се у захтеву наведе број лиценце. По том броју РАТЕЛ може да изврши увид у сопствену евиденцију лиценци и тако дође до података и о лиценци и свим осталим пратећим документима који су већ приложени приликом њеног издавања.

Исто важи и за све остале документе.

Број лиценце

Постоји информација да РАТЕЛ планира да приликом сваког реиздавања лиценце мења број лиценце. Ово није добар поступак јер се за број лиценце везују други документи (на пример

дозвола) који се не издају у исто време са лиценцом и могу имати другачији рок важења, тако да ће честа бити ситуација да у неком документу пише да важи из лиценцу која више не важи.

Ако би се број једном издате лиценце задржавао приликом сваког продужења, било би мање проблема са повезаним документима.

Рок важења лиценце

Предлог правилника предвиђа важење лиценце (и дозволе) од 10 година. У свету постоји таква пракса али постоји и пракса да се лиценце издају доживотно.

Неограничено трајање лиценце има смисла, јер осим одузимања лиценце, не постоји ниједан друг разлог да се важење лиценце промени.

Лиценца је документ којим се потврђује стручност и овлашћење лица за употребу радио-аматерских фреквенција. Приликом реиздавања лиценци се не врши и поновна провера стручности већ се продужавање врши по аутоматизму. То само по себи говори да је продужавање лиценци непотребно.

У неким државама су лиценце неограниченог трајања, али су власници лиценци обавезни да периодично потврде лиценцу слањем ажурних података о власнику лиценце (истих оних који се дају и приликом издавања лиценце), односно, ако дође до промене података, у неком кратком року након настале промене.

Овакав приступ са трајним лиценцама би такође олакшао документацију.

Члан 40.

Уписивање датума

У предвиђеном садржају дневника рада стоји став који је непромењен пренет из постојећег правилника:

Дан и месец уписује се увек као група од четири арапска броја.

Ово је нејасно. У дневник рада се уписује дан, месец и година остварене аматерске радио-комуникације па треба прописати начин уписа сва три податка, а не само за дан и месец.

Међународна номенклатура за уписивање датума је YYYY-MM-DD где је YYYY ознака године као четвороцифрен број а MM и DD су месец и дан као двоцифрени бројеви са водећим нулама, а у употреби је и облик DD. MM. YYYY.

Потпис оператора

У истом члану предвиђено је да се у дневник рада уписује и потпис оператора ако се ради о клупској станици. Међутим, постоји много активности где више оператора ради под истим знаком, који не мора бити клупски знак, тако да треба прописати и за те везе обавезу потписивања оператора.

Ово је нарочито важно у случајевима који се дешавају у пракси да један радио-аматер ради везе под позивним знаком другог радио-аматера, у ком случају такође треба да се у дневнику рада види који је оператер је уствари урадио те везе.

Рад под туђим позивним знаком

У пракси је честа појава, о чијој легалност постоје озбиљна противречна тумачења, да једна радио-аматер који ма лиценцу и позивни знак, ради под позивним знаком другог радио-аматера под лиценцом тог другог радио-аматера (при том њихове лиценце не морају бити исте).

Овакав начин рада треба регулисати Правилником, односно или га експлицитно дозволити и одредити начин и услове таквог рада или га експлицитно не дозволити.

Мој предлог је да се такав начин рада не дозволи из ових разлога:

- оператер добија лиценцу која одређује под којим условима може да користи радио-станицу. Нема смисла да он може да ради и ван своје лиценце, ако користи позивни знак другог радио-аматера који има већа овлашћења. То обесмишљава постојање различитих лиценци и различитих критеријума знања за добијање тих лиценци.

- нека додатна права радио-аматери стичу својим радом, на пример добијање двословних и једнословних позивних знакова је условљено управо резултатима оператерског рада. Ако се дозволи да један радио-аматер може да ангажује друге радио-аматере да под његовим знаком одржавају везе, онда тиме лажно представља њихов рад као свој, то јест, могуће је да прикаже да је имао активности иако није урадио ни једну везу већ су му то све други оператори урадили. Верујем да је очигледно колико је то бесмислено.

Рад под туђим позивним знаком има смисла у неким случајевима.

Очигледно, рад под позивним знаком радио-клуба има смисла, односно томе и служе позивни знаци радио-клубова.

Има смисла да се дозволи рад под позивним знаком клуба особама које немају лиценце у току обуке за полагање испита и само под надзором лиценцираног оператора. Ово је актуелним Правилником а и овим предлогом Правилника забрањено, а веома је важно да се омогући како би кандидати за полагање испита могли да уче и кроз практичан рад. Ми сада имамо озбиљан проблем што на испите долазе кандидати који имају само теоријско знање а уопште немају практично искуство у раду са радио-станицом или у радио-саобраћају. То се веома лоше одражава на просечан квалитет оператора који добијају лиценце.

Из истог разлога има смисла да се дозволи рад под позивним знаком радио-аматера особама кје немају лиценцу али су чланови уже породице (супружник, деца) али само у сврху обуке и под надзором лиценцираног радио-аматера чији се знак користи.

Често радио-аматери имају организовану сарадњу са другим организацијама у смислу промоције радио-аматеризма и обично се за такве прилике организују неке манифестације у којима се предвиђа да чланови других организација могу да користе радио-аматерске станице за

одржавање промотивних веза између себе и са другим радио-аматерима. Ово је пракса у свету али код нас то није дозвољено. И ово треба дозволити, наравно само за организоване манифестације, само за рад под позивним знаковима радио-клубова и обавезно под надзором лиценцираног радио-аматера.

Примери оваквог рада су сарадња са младим извиђачима, са организацијама Црвеног крста, ватрогасцима, Горском службом спасавања и слично.

Члан 41.

Предвиђено је да РАТЕЛ и Савез радио-аматера Србије врше контролу рада радио-аматерских станица. Често наилазимо на проблем јер ова дефиниција није конкретна. Шта значи контрола?

Најчешћи проблем је што се оператори који се не понашају у складу са законом противе због снимања њиховог понашања. С обзиром да су све радио-аматерске комуникације јавне то је и снимање дозвољено, ако је у складу са прописима о јавном снимању. То се нарочито односи на снимање у сврху службеног документовања догађаја, а не за јавно објављивање.

То тако треба и да јасно стоји у правилнику - да се за потребе контроле и документовања активности контролираних радио-аматерских станица може вршити и снимање радио-аматерских комуникација.

Ово је врло важно, јер су често главни докази за кршење прописа ради одлуке о предвиђеном одузимању лиценци управо снимци активности које представљају кршење прописа, а прекршиоци се позивају на неовлашћеност снимања њиховог незаконитог понашања.

Члан 43.

Укидање плагања 2. класе

Предлог правилника предвиђа да се укине полагање друге класе. То је за мене потпуно неразумљив поступак који директно штети радио-аматеризму.

Постоји велики број људи које радио-аматеризам интересује управо у нивоу који им омогућују овлашћења друге класе. Они не желе да улазе дубље у радио-аматеризам што је неопходно за полагање треће или прве класе које су захтевније.

Не разумем да ли је циљ овакве радикалне промене у правилнику намера да се такви људи одстране из радио-аматеризма или да се приволе да полажу трећу, односно прву класу.

У оба случаја то је погрешно. Одстрањивати људе је сасвим очигледно погрешно, а терати их да морају да уче нешто што их не интересује да би добили овлашћења која их не занимају је још погрешније. и чак погубније за радио-аматерима јер се тако ти људи доводе на КТ опсеге где, са слабијим знањем само могу да праве велике проблеме и другима и себи.

ИАРУ је дао сасвим обрнуту препоруку, да се СЕРТ класе прошире за поченичку класу која веома мало тражи знања, како би се омогућило да више људи постану радио-аматери, а да, ако их

радио-аматеризам озбиљно заинтересује, могу да се припремају и полажи испите за више класе које су по траженом знању захтевније.

А ми радим супротно - укидамо најлакшу класу?!?!

Ми треба да урадимо управо супротно, да олакшамо људима улазак у радио-аматеризам, али на тај начин да обучавамо и изграђујемо квалитетне радио-аматере.

У нашем случају, ми за то имамо две класе другу, за УКТ операторе и трећу за КТ и УКТ операторе.

За те две класе треба да олакшамо критеријуме како би заинтересовани лакше могли да положе испите и добију лиценце. Приоритет ове две класе не треба да буде на техничком знању него на познавању прописа и саобраћаја, односно на операторском раду.

Прва класа треба да буде резервисана само за оне који се озбиљно заинтересују за радио-аматеризам. Она треба да буде заштитни знак квалитетних оператора.

То можемо постићи на три начина:

- да се ограничи да прва класа не може да се полаже одмах, већ да мора да се прво полаже трећа класа. Тиме обезбеђујемо да прву класу могу да полажу оператори који већ имају знање из области прописа и радио саобраћаја,
- да се временски ограничи да прва класа не може да се полаже без претходног, не великог али разумно дугог, стажа са трећом класом (на пример годину дана). Тиме обезбеђујемо да класу полажу оператори који имају некакво практично искуство.
- да се заиста придржавамо СЕРТ1 критеријума знања и строгих правила за спровођење и контролу испита.

Прилог 1

Образац лиценце

У обрасцу лиценце је предвиђено да се на лиценци налази матични број лица коме је лиценца издата. Треба добро проверити да ли то сме да стоји на овом документу, с обзиром да се ради о осетљивом личном податку, а документ лиценце се користи у многим приликама када садржај долази у посед лица којима тако осетљиви подаци не треба да буду доступни.

Већ сам раније навео предлог и образложење да се у образац лиценце уврсти и напомена о СЕРТ лиценци тако да не мора да се издаје посебан документ само за СЕРТ лиценцу.

Прилози:

Rules_V2.8_B_2010.pdf - IARU REGION 1 RULES FOR CHAMPIONSHIPS IN AMATEUR RADIO DIRECTION FINDING, PART B - COMPETITION, version 2.8/2010